

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการศึกษาอิสลามในชุมชนมุสลิมเกาะบาหลี จังหวัดสตูล โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนมุสลิมเกาะบาหลี จังหวัดสตูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 สถานที่ศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบาหลี จังหวัดสตูล และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานพัฒนาชุมชนเกาะบาหลี และเคยมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน ประกอบด้วย

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นบุคคลในชุมชนจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับชุมชนเช่น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนเกษียณอายุ ผู้นำตามธรรมชาติแกนนำเยาวชน และผู้อาวุโสในชุมชน โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้

และข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งผู้ศึกษาได้คัดเลือกจากตัวแทนในส่วนต่าง ๆ ของชุมชนที่เป็นผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติ และสาเหตุที่ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้วางไว้ บาร์โรว์และคณะ Barrow and others (1989) กล่าวว่า การเลือกตัวอย่างมีคุณค่ามากกว่าเพื่อบ่งชี้หน่วยย่อยของประชากรที่มีลักษณะเฉพาะมากกว่าที่จะเลือกกรอบจักรวาล จะทำให้เห็นภาพรวมเพราะว่าลักษณะที่แสดงออกในกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงในเรื่องเฉพาะที่สนใจมากกว่าจะไปดูกรอบจักรวาล เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์กำหนดในการ เจาะจงเลือกบุคคล ดังนี้

1. การมีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การมีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวม ร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
 2. การมีความรู้และตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการการศึกษาอิสลาม
 3. การมีความสนใจต่อการจัดการการศึกษาอิสลาม และพยายามชวนหาความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการศึกษาอิสลาม
 4. การเสียสละอย่างจริงใจ และมีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส
 5. ความรับผิดชอบเห็นความสำคัญของตนเองต่อสังคม โดยมีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และเห็นความสำคัญในสิทธิส่วนรวมมากกว่าสิทธิส่วนตน
- ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ
1	บาเสด คาโต๊ะศรีดาหวัน	บ้านเกาะบุโหลน	ผู้อาวุโสในชุมชน
2	นายหมาดโหรบ บากาก	บ้านเกาะบุโหลน	ผู้อาวุโสในชุมชน
3	นายอาหมาน หาญทะเล	บ้านเกาะบุโหลน	ปราชญ์ชาวบ้าน
4	นายไชยา หาญทะเล	บ้านเกาะบุโหลน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5	นายเทิดศักดิ์ ลายัง	บ้านเกาะบุโหลน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
6	นายอีดล ลายัง	บ้านเกาะบุโหลน	อดีตสมาชิกอบต.
7	นายนิรันดร์ ตั้งสง่า	บ้านเกาะบุโหลน	ประธานกลุ่มเกษตรกรฯ
8	นายอังคาร ทะเลเล็ก	บ้านเกาะบุโหลน	อาสาสมัครสาธารณสุขฯ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ – สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ
9	นายพรชัย อุษณีย์	บ้านเกาะบุโหลน	สมาชิกอบต.
10	นายวิม ongsara	โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน	พนักงานบริการ โรงเรียน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลแนวทางในการจัดการศึกษาอิสลามประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทในชุมชน เห็นความสำคัญของการศึกษา มีความเข้าใจในบริบทของชุมชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาชุมชน งานด้านวิจัยทางสังคม ซึ่งเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานหรือเคยอาศัยอยู่ในชุมชนมุสลิมเกาะบุโหลนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ หรือมากกว่า 1 ปี ประกอบด้วยคนในชุมชนเองและคนจากภายนอกชุมชน จำนวน 24 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่	ชื่อ – สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ/ประสบการณ์เกี่ยวกับเกาะบุโหลน
1	นายทศพร พงศ์สุวรรณ	โรงเรียนบ้านทับยาง อ.สะบ้าย้อย จ.สงขลา	อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน
2	รศ.ดร.ชุกกรี หะยีสาแม	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	หัวหน้าโครงการวิจัย การศึกษาพัฒนาศักยภาพ การศึกษาของชุมชนเพื่อ อนาคตที่ยั่งยืนของ ชุมชนเกาะบุโหลน
3	นายชอหมาด ไบหมาดบินจอ	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล	นักวิชาการอิสลามศึกษา
4	นายอัมหรัน เหมรา	บ้านตะโล๊ะใส อ.ปากบารา จ.สตูล	อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ อิหม่ามบ้านเกาะบุโหลน
5	นายอาณัติ หวังกุลล่า	โครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ที่ปรึกษาบัณฑิตอาสา ม.อ.พื้นที่เกาะบุโหลน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ/ประสบการณ์ เกี่ยวกับเกาะบูโหลน
6	นายชอبری หมัดหมั่น	ศาลากลางจังหวัดสตูล	หัวหน้าโครงการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนเกาะบู โหลน
7	นายสุไลมาน ชังปากน้ำ	โรงเรียนบ้านดาหล่า จ.สตูล	ครูอิสลามศึกษา ที่ลง พื้นที่เกาะบูโหลนอย่าง ต่อเนื่อง
8	นายธานี สิงขโรทัย	บ้านเกาะบูโหลน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้าน เกาะบูโหลน
9	นางสมจิตร ลายัง	บ้านเกาะบูโหลน	อาสาสมัครสาธารณสุข หมู่บ้าน
10	นายสาโยด หมิ่นหวัง	โรงเรียนบ้านโลกพะยอม จ.สตูล	ครูอิสลามศึกษา โรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน
11	นางปรีดา ไตรมย์	บ้านเกาะบูโหลน	อาสาสมัครสาธารณสุข หมู่บ้าน
12	นายบาเต็ม หาญทะเล	บ้านเกาะบูโหลน	พนักงานขับเรือโรงเรียน บ้านเกาะบูโหลน
13	นายวิม อองสารา	โรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน	พนักงานบริการโรงเรียน
14	นายสมบัติ สักหลัก	บ้านเกาะบูโหลน	ปราชญ์ชาวบ้าน
15	นายไชยา หาญทะเล	บ้านเกาะบูโหลน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
16	นายเทิดศักดิ์ ลายัง	บ้านเกาะบูโหลน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
17	นายอีตล ลายัง	บ้านเกาะบูโหลน	อดีตสมาชิก อบต.
18	นายนิรันดร์ ตั้งสง่า	บ้านเกาะบูโหลน	ประธานกลุ่มเกษตรกรฯ
19	นายชัยชาญ นิลเพ็ญ	บ้านเกาะบูโหลน	เยาวชน
20	นายสุรชัย หาญทะเล	บ้านเกาะบูโหลน	ประชาชน
21	นายনীรี หาญทะเล	บ้านเกาะบูโหลน	ประชาชน
22	บ็อดล ทะเลเล็ก	บ้านเกาะบูโหลน	เยาวชน/นักเรียน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ/ประสบการณ์เกี่ยวกับเกาะบูโหลน
23	นายพรชัย อุษณีย์	บ้านเกาะบูโหลน	สมาชิกอบต.
24	นายกิตติพงษ์ หมั่นเพ็ง	โรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน	ครูผู้สอนประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

3.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามจำนวนประชากรทั้งหมด 467 คน (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรที่ว่าการอำเภอละงู, 2555) กำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 216 คน โดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่ Yamane (1973) กำหนดสัดส่วนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{467}{1 + 467(.05)^2}$$

$$n = 215.46 = 216$$

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประชาชนชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบูโหลน จังหวัดสตูล	467	216

3.2 สถานที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือ ชุมชนมุสลิมเกาะบูโหลน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (เกิดศักดิ์ ลายัง , 12 มกราคม 2555 : สัมภาษณ์) เกาะบูโหลนประกอบด้วยเกาะทั้งหมดจำนวน 8 เกาะ มีเกาะที่ประชาชนอาศัยอยู่จำนวน 2 เกาะ คือเกาะบูโหลนดอน และเกาะบูโหลนเล (บูโหลน

ใหญ่) โดยทั้งสองเกาะมีมุสลิมอาศัยอยู่เป็นส่วนมาก มีการตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลายาวนาน ชุมชนมีความพิเศษเฉพาะที่แตกต่างกว่าชุมชนมุสลิมอื่น ๆ คือ เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ห่างไกลจากฝั่งหรือเขตอำเภอละงูออกไปทางทิศตะวันตกประมาณ 22 กิโลเมตร ประชาชนอาศัยอยู่สองเกาะ แต่การบริหารจัดการของชุมชนจะรวมเป็นเกาะเดียว ประชาชนขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ขาดการพัฒนาและความสะดวกในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น ไม่มีสถานบริการอนามัยและสาธารณสุข ไม่มีไฟฟ้าใช้ อย่างเพียงพอมีการใช้แผงเซลล์พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อให้แสงสว่างในครัวเรือนเท่านั้น ไม่มีระบบประปาหมู่บ้าน ประชาชนใช้น้ำฝนสำหรับสำหรับอุปโภคและบริโภคทำให้ไม่มีน้ำจืดใช้อย่างเพียงพอ มีจำนวนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความรู้ทางศาสนาและการศึกษาอิสลามน้อยมากทั้งนี้ เนื่องจากไม่มีศูนย์การศึกษาอิสลามประจำชุมชน ไม่มีการจัดการเรียนการสอนศาสนาให้แก่เด็กและผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่อง ไม่มีผู้นำศาสนาที่เป็นคนในชุมชนเองมีเพียงอาสาสมัครจากแผ่นดินใหญ่มาทำหน้าที่อิหม่ามในช่วงพิธีกรรมหรือวันสำคัญทางศาสนาเท่านั้น ทำให้การดำเนินวิถีชีวิตความเป็นมุสลิมอิงอยู่กับความเชื่อและอัตลักษณ์ดั้งเดิมที่ไม่เป็นไปตามหลักปฏิบัติของศาสนาในเกือบทุกด้าน ถึงแม้ว่าสภาพของประชาชนในเกาะบูโหลนจะแตกต่างกว่าชุมชนมุสลิมอื่น ๆ แต่ประชาชนก็ยังคงมีความสนใจและตระหนกอยู่บ้างที่จะให้มีการจัดการการศึกษาอิสลามเกิดขึ้น ได้แสดงรูปภาพที่ตั้งของชุมชนบ้านเกาะบูโหลนดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงที่ตั้งเกาะบูโหลน ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ที่มา: โครงการการจัดการเครือข่ายและรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของราษฎรเกาะบูโหลน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลาม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อประมวลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล

3.3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structure Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเน้นการเจาะลึก เป็นแบบที่มักควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีผู้รวบรวมมาก่อน ซึ่งต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง สุภางค์ จันทวานิช (2548) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการอาวุโสและผู้นำชุมชนเพื่อศึกษาบริบททางสังคมของชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษาอิสลามในชุมชนมุสลิมเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล

3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยการจัดการศึกษาอิสลามอิสลามในหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล ตามขั้นตอน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 การสร้างแบบสอบถาม

ทำการวิจัยการจัดการศึกษาอิสลามอิสลามในหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล ตามขั้นตอน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และตำรา

- 3.ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้
 - 4.นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม
 - 5.นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม หรือความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามแล้วคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 - 1.00
 - 6.ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง
 7. นำแบบสอบถามที่ปรับแล้วจำนวน 30 ชุด มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79
 8. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
- 3.4.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์
- ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อทำการวิจัยการจัดการศึกษาอิสลามอิสลามในหมู่เกาะบาหลี จังหวัดสตูล ตามขั้นตอน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้
1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์จากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้วนำแนวคิดที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์
 2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอิสลามในหมู่เกาะบาหลี จังหวัดสตูล
 3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ เคยการปฏิบัติงานในชุมชนและรู้เกี่ยวกับบริบทของชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบาหลีเป็นอย่างดี ต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.5.1 การค้นคว้า จากหนังสือ รายงานการศึกษา วิทธานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติความเป็นมาของมุสลิมในจังหวัดสตูล ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมุสลิมเกาะบาหลี จังหวัดสตูล เป็นต้น

3.5.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) บางครั้งเรียกว่า การสังเกตภาคสนาม (Field Observation) หรือการสังเกตเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) เป็นการสังเกตชนิดที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ศึกษา มีการร่วมกระทำกิจกรรมด้วยกัน และพยายามให้คนในชุมชนนั้นยอมรับว่า ผู้สังเกตมรสถานภาพบทบาทเช่นเดียวกับตน ความสำคัญของผู้สังเกตที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มคนที่ศึกษา ซึ่งสามารถทำได้โดยอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นเป็นเวลานานแม้จะเป็นเดือน เป็นปี เรียนรู้วิถีชีวิต การอาศัยอยู่ในชุมชนช่วยให้ผู้สังเกต การได้รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและกิจกรรมต่างๆ ของคนในสังคม (สุภางค์ จันทวานิช, 2548)

3.5.3 การสัมภาษณ์ (Interview) จะได้ข้อมูลที่ศึกษามากกว่าแบบสอบถาม (Evans, 1985) ซึ่งต้องใช้เวลามาก จะได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจงตามที่ต้องการ สามารถลงรายละเอียดประเด็นสำคัญ ข้อมูลที่สัมภาษณ์จะช่วยอธิบายสิ่งที่พบเห็นหรือสังเกตแต่ยังไม่เข้าใจทำให้เกิดความเข้าใจ มากมากยิ่งขึ้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2548) การสัมภาษณ์ที่เป็นแหล่งที่มาและใช้มากที่สุด ผู้วิจัยต้อง พบปะติดต่อกับส่วนบุคคลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและมีโอกาสที่จะสำรวจเรื่องที่ศึกษาได้อย่างลุ่มลึก ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยต้องมีทักษะ ความสัมพันธ์กับบุคคลที่ดี รูปแบบคุณภาพของข้อมูลที่ได้ นั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีลักษณะอย่างไร ต้องตัดสินใจหลายอย่างเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ เช่น คำถามที่ใช้ การถามอะไรก่อนหลังการให้ถ้อยคำในคำถาม การถามเจาะลึก การติดตามหลังคำถาม การเตรียมบทบาทและทักษะของผู้สัมภาษณ์ รูปแบบการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เป็น รายบุคคลหรือสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Groups) โดยที่ ไวสท์ (Whitt, 1991) สนับสนุน อย่างมากในการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ซึ่งลักษณะการสัมภาษณ์มี 3 ประเภท คือ 1) สนทนาไม่เป็นทางการ ก่อให้เกิดคำถามคำตอบอย่างเป็นธรรมชาติ มีความเคลื่อนไหวของการ ปฏิสัมพันธ์เป็นธรรมชาติเกิดขึ้นจากการลงภาคสนามและผู้ให้ข้อมูลจะรู้สึกตัวว่ากำลังถูก สัมภาษณ์ 2) มีคำถามเป็นเครื่องนำการสัมภาษณ์ แก่โครงหรือประเด็นที่จะต้องถามก่อน ถามสลับ ไปมาไม่ต้องเรียงลำดับและ 3) คำถามปลายเปิด คำถามมีไว้ล่วงหน้า ตั้งใจให้ได้คำตอบโดย เรียงลำดับ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) (สุภางค์ จันทวานิช, 2548) ซึ่งเป็นการ สัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเตรียมประเด็นที่จะสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลไว้ในใจ แต่ไม่จำเป็นต้อง เรียงลำดับที่จะสัมภาษณ์ เริ่มต้นประเด็นใดก่อนหลังก็ได้ตามสถานการณ์ในขณะนั้นจะอำนวย

4.3 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชน ในวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความต้องการในการจัดการการศึกษาอิสลามในด้านการศึกษา

ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม

3.6 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ การเก็บข้อมูลจากประชาชนในชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบูโหลน จังหวัดสตูล ดำเนินการดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.3 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถามถึงผู้นำชุมชนในชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบูโหลน จังหวัดสตูลเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล หลังจากนั้น ได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลทันที

3.4.4 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน นัดวัน เวลาการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และรับรู้เกี่ยวกับบริบทของชุมชนมุสลิมหมู่เกาะบูโหลนเป็นอย่างดี และได้บันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงกำหนดการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง จำนวน 24 ท่าน

ที่	ชื่อ – สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ	วัน เดือน ปี	เวลา
1	นายทศพร พงศ์สุวรรณ	โรงเรียนบ้านทับยาง อ.สะบ้าย้อย จ.สงขลา	หัวหน้าโครงการ ศึกษาเพื่อพัฒนา เยาวชนเกาะบู โหลน	6 ส.ค. 55	09.00 น.
2	รศ.ดร.ชุกีรี หะยีสาแม	คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ครูอิสลามศึกษา ที่ ลงพื้นที่เกาะบูโหล นอย่างต่อเนื่อง	5 ก.ย. 55	09.00 น.
3	นายชอหมาด ไบหมาด บีนจ่อ	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านเกาะบูโหลน	8 พ.ค. 57	09.00 น.
4	นายอัมหรัน เหมรา	บ้านตะโล๊ะใส อ.ปากบารา จ.สตูล	อาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน	19 ก.ย.57	10.00 น.
5	นายอาณัติ หวังกุลดำ	โครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ครูอิสลามศึกษา โรงเรียนบ้านเกาะบู โหลน	20 ก.ย. 57	10.00 น.

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ	วัน เดือน ปี	เวลา
6	นายชอبری หมัดหมั่น	ศาลากลางจังหวัดสตูล	อาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน	9 ธ.ค. 57	10.00 น.
7	นายสุไลมาน ชังปากน้ำ	โรงเรียนบ้านคาหาลำ จ.สตูล	พนักงานขับรถ โรงเรียนบ้านเกาะนุ โหล่น	10 ธ.ค. 57	10.00 น.
8	นายธานี สิงขโรทัย	บ้านเกาะนุโหล่น	พนักงานบริการ โรงเรียน	11 ธ.ค. 57	11.00 น.
9	นางสมจิตร ลายัง	บ้านเกาะนุโหล่น	ปราชญ์ชาวบ้าน	12 ธ.ค. 57	09.00 น.
10	นายสาโยด หมิ่นหวัง	โรงเรียนบ้านโคกพะยอม จ.สตูล	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	15 ธ.ค. 57	13.00 น.
11	นางปรีดา โสรมย์	บ้านเกาะนุโหล่น	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	16 ธ.ค. 57	13.00 น.
12	นายบาเต็ม หาญทะเล	บ้านเกาะนุโหล่น	อดีตสมาชิก อบต.	17 ธ.ค. 57	11.00 น.
13	นายวิม อสงาร	โรงเรียนบ้านเกาะนุโหล่น	ประธานกลุ่ม เกษตรกรฯ	17 ธ.ค. 57	13.00 น.
14	นายสมบัติ สักหลัก	บ้านเกาะนุโหล่น	เยาวชน	18 ธ.ค. 57	19.00 น.
15	นายไชยา หาญทะเล	บ้านเกาะนุโหล่น	ประชาชน	18 ธ.ค. 57	21.00 น.
16	นายเทิดศักดิ์ ลายัง	บ้านเกาะนุโหล่น	ประชาชน	9 ม.ค. 58	09.00 น.
17	นายอีดล ลายัง	บ้านเกาะนุโหล่น	เยาวชน/นักเรียน	9 ม.ค. 58	12.30 น.
18	นายนิรันดร์ ตั้งสง่า	บ้านเกาะนุโหล่น	หัวหน้าโครงการ ศึกษาเพื่อพัฒนา เยาวชนเกาะนุ โหล่น	10 ม.ค. 58	19.15 น.
19	นายชัยชาญ นิลเพ็ญ	บ้านเกาะนุโหล่น	ครูอิสลามศึกษา ที่ ลงพื้นที่เกาะนุโหล นอย่างต่อเนื่อง	10 ม.ค. 58	20.30 น.
20	นายสุรัช หาญทะเล	บ้านเกาะนุโหล่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านเกาะนุโหล่น	11 ม.ค. 58	09.00 น.
21	นายনীรี หาญทะเล	บ้านเกาะนุโหล่น	อาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน	11 ม.ค. 58	11.45 น.

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน	คุณสมบัติ	วัน เดือน ปี	เวลา
22	บ็อดล ทะเลเล็ก	บ้านเกาะบุญโหลน	ครูอิสลามศึกษา โรงเรียนบ้านเกาะบุญ โหลน	11 ม.ค. 58	15.00 น.
23	นายพรชัย อุษณีย์	บ้านเกาะบุญโหลน	สมาชิกอบต.	12 ม.ค. 58	16.00 น.
24	นายกิตติพงษ์ หมั่นเพ็ง	โรงเรียนบ้านเกาะบุญโหลน	ครู	12 ม.ค. 58	19.00 น.

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วางกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.7.1 ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสารซึ่งประกอบด้วย เอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนา ทั้งไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3.7.2 ข้อมูลจากภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลจะอาศัยประเด็นคำถามเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาจัดลำดับความสัมพันธ์และลำดับความเชื่อมโยงของข้อมูล จนได้ข้อสรุป

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กับการตรวจสอบข้อมูลทุกขั้นตอนตั้งแต่ช่วงเริ่มเก็บข้อมูลจนกระทั่งขั้นตอนสุดท้าย ในการประมวลผลและวิเคราะห์ภาพรวมหากพบว่ามีข้อมูลหรือประเด็นใดมีความขัดแย้งเกิดขึ้นหรือข้อมูลยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาที่มีอยู่เป็นเบื้องต้น หรือมีการสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมอีกครั้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลหลักฐานและผลการวิจัยที่อาศัยการตีความหมายของข้อมูลหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้มีความวางใจได้ว่ามีความถูกต้องตรงกับความจริงที่สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง รวมไปถึงการใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย คือการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการจัดเวทีระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และตรงตามความเป็นจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนมุสลิมเกาะบุญโหลน จังหวัดสตูล

3.7.3 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกรายแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วหาค่าร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด
2. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกข้อมูลตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาศาสนา อาชีพ และรายได้ โดยวิธีการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และบรรยายประกอบตาราง
3. วิเคราะห์ความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลาม ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายเป็นระดับความต้องการ จากเกณฑ์ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2548)

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหา
1.00 – 1.50	มีความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามระดับน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	มีความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามระดับน้อย
2.51 – 3.50	มีความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	มีความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามระดับมาก
4.51 – 5.00	มีความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามระดับมากที่สุด

3.7.4 วิเคราะห์ความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามของประชาชนในชุมชนมุสลิมเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล และข้อเสนอข้อคิดเห็นอื่น ๆ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาเรียงลำดับหาความถี่

3.7.5 วิเคราะห์ความต้องการในการจัดการศึกษาอิสลามของประชาชนในชุมชนมุสลิมเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล และข้อเสนอข้อคิดเห็นอื่น ๆ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อความ แล้วนำมาเรียงลำดับหาความถี่

3.7.6 ข้อมูลแนวทางในการจัดการศึกษาอิสลามของชุมชนมุสลิมเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ โดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

3.6.1 สถิติสำหรับทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3.6.2 สถิติพื้นฐานเพื่อแสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2.1 ค่าคะแนนร้อยละ (Frequency)

3.6.2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

3.6.2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

Prince of Songkla University
Pattani Campus